

הצעת פתרון – בחינת הבגרות בלשון (עברית, שאלון ב')

קיץ 2013 – שאלון 011108, 211

הצעת הפתרון הבחינה בלשון נכתבה על-ידי דפנה עמית ועופר סלמן שגיא, מורים ללשון עברית בבתי הספר של קידום.

פרק ראשון – הבנה והבעה

שאלה מספר 1

- א. משפט המבטא את הטענה המרכזית של הכותב: "בקרוב לא יהיה אל מה להתגעגע, והאנושות תאבד בשלב זה של התפתחותה את הרגש הנוסטלגי."
- ב. האמצעי הרטורי הבולט הוא שאלות רטוריות. תפקידו של אמצעי זה הוא לעורר בקורא מחשבה בנוגע לסוגיה שבה עוסק הטקסט, כהכנה/הקדמה להמשך הטקסט ולהצגת הטיעון.

שאלה מספר 2

- א. השלמת הטבלה:
- (1) הווה
 - (2) עששית, אורלוגין, גרמופן
 - (3) מכתב בכתב-יד
 - (4) אישי, חד-פעמי, אינטימי
 - (5) מייל או אס-אם-אס קבוצתי
 - (6) מקצועות
 - (7) נגר, רפד, סנדלר, חייט, שען
 - (8) מגע אישי בין אומן ללקוח
 - (9) פרנסות אויר קיקיוניות

ב. מן הטבלה עולה כי בכל אחד מן הפרמטרים חל שינוי משמעותי בין העבר להווה. השינוי דומה בכל אחת מן הדוגמאות, והוא ממחיש את טענתו של הכותב על כך שהאדם איבד את האלמנט האישי והאינטימי בתחומים שונים, וכך איבד את מושאי געגועיו.

שאלה מספר 3

- א. לו כותב טקסט א היה משתמש בקטע זה במאמרו, היה משמש הקטע לשם הסתייגות מן הטיעון המרכזי. על פי הקטע הנלווה (התגובית), החפצים שאותם מציג ענברי במאמרו כמעוררי נוסטלגיה הפכו לכאלה רק בזכות התקדמות הטכנולוגיה בשנים הרבות שחלפו מאז שהיו בשימוש, ולפיכך גם החפצים המודרניים עשויים להפוך נוסטלגיים ביום מן הימים, כשימצא להם תחליף מתקדם יותר. לפיכך דברי התגובית עומדים בסתירה לטיעונו של ענברי, ויכולים לשמש בתור רכיב של הסתייגות.
- ב. ניתן לשלב קטע זה (תוך שימוש במילות קישור נדרשות לשם הטמעה של ההסתייגות) אחרי פסקת הפתיחה של הקטע, כלומר אחרי שורה 8.
- אפשרות נוספת היא לשבץ את הקטע בתום הצגת כל הטיעונים של הכותב, כלומר לפני פסקת הסיום של המאמר (אחרי שורה 51).

שאלה מספר 4

- א. טיעונו המרכזי של כותב הקטע הוא שהעיסוק הנוסטלגי מונע מן האדם לחיות בהווה ולהתקדם הלאה.
- ב. הנימוק: "נוסטלגיה היא דרך נוספת לא לראות מה יש עכשיו אלא מה היה אז" (כלומר – להתמקד בעבר ולא לראות את יתרונות ההווה)

פרק שני – תחביר

שאלה מספר 8

- א. פירוט סוגי משפטים:
- I. פשוט
 - II. פשוט
 - III. מורכב

"שנכתב ביד" – פסוקית לוואי

"כי הוא היה חד-פעמי וגם אינטימי בעל כורחו" – פסוקית תיאור בעלת חלק כולל (נשוא)

ב. (1) נשוא

(2) אוגד

(3) אוגד

ג. פעם, כשאנשים כתבו מכתבים בכתב-יד, הכתב שיקף את הכותב.

אופציה נוספת:

פעם אנשים כתבו מכתבים בכתב-יד, אשר שיקף את הכותב.

שאלה מספר 9

א.

(1) מושא

(2) לוואי

(3) נושא

ב.

(1) I – "כשנכנסת אליהם" – פסוקית תיאור

II – "באיזו ארץ אתה נמצא" – פסוקית מושא

(2) גר = נשוא

ארץ = תיאור

שאלה מספר 10

א.

(1) משפט II – מקצועות העשויים לעורר געגוע הולכים ונעלמים

(2) משפט מורכב

(3) נשוא מורחב

ב.

- (1) במשפט הראשון
(2) במשפט (1) הצירוף המודגש הוא ניב, ומשמעותו מושאלת. בשלושת המשפטים I-III הצירוף מורכב מפועל+פועל או פועל+ שם פועל (כלומר שני רכיבים פועליים)

שאלה מספר 11

- א. "שתוגה נוסטלגית מעין זו תצבוט את הלב בעוד שלושים שנה" – פסוקית נושא.
ב. (1)+(2)
✓ מה שקורה למקצועות קורה לתחביבים". הפסוקית – "מה שקורה למקצועות"
✓ מי שמתרפק בתוגה נוסטלגית על הבולים, על הצדפים ועל המטבעות, מתאבל על מותו של הפנאי עצמו". הפסוקית – מי שמתרפק בתוגה על הבולים, על הצדפים ועל המטבעות"

שאלה מספר 12

- א. (1)
I. תא הטלפון האדום
II. ביקש להדליק
III. גלגל הקרון שהתנתק
(2)
I. האיש נכנס לתא האדום של הטלפון והתקשר לחברו / האיש נכנס לתא שיש בו טלפון אדום והתקשר לחברו.
II. האיש ביקש שיתנו לו להדליק את העששית / האיש ביקש שידליקו את העששית.
III. הגלגל של הקרון התנתק ונשאר על פסי הרכבת / הקרון התנתק, והגלגל נשאר על פסי הרכבת.
ב. (1) במשפטים I, II, ו-IV
(2)
I. "לא מייצרים" – הסתמיות מובעת בכך שהנושא הוא ברבים (גוף שלישי, הם) שאינם ידועים, ואין ציון מפורש של עושה-הפעולה.

II. "מגיעים", "חוטפים", מתמוטטים" – הסתמיות מובעת בכך שהנושא הוא ברבים (גוף שלישי, הם) שאינם ידועים, ואין ציון מפורש של עושה-הפעולה.

III. "לא סופר" – הסתמיות מובעת באמצעות פועל סביל, שאינו מציין את עושה הפעולה.

(3) מטרת הכותב היא לשים דגש על הפעולה ולא על עושה הפעולה.

פרק שלישי – מערכת הצורות

שאלה מספר 13

א.

שם מאותו שורש (לא מן הקטע)	הגזרה	הפועל (מן הקטע)
הכרה, מכר	חסרי פי"נ	מכירים
הודעה, מודעה, מדע	חסרי פי"ו	נועדו
בינה, הבנה, תבונה	נחי עי"ו	התבונן
קנייה	נחי לי"ה	יקנו

ב.

(1) נ.ד.פ.

(2) ג.ו.ר.

(3) ש.י.מ / ש.ו.מ

(4) ד.מ.י/ה

שאלה מספר 14

א. בניין קל, משקל קטול

ב. זוג ראשון: צפויים, עשויים; זוג שני: שקועים, שטוח

ג. זוג ראשון: נחי לי"ה; זוג שני: שלמים

ד. סמויים – שורש ס.מ.א

שאלה מספר 15

א.

(1) + (2) קבוצה שבה המ"ם שורשית: אומרת

קבוצה שבה המ"ם מוספית: מביאים, מכילים

(הערה: בשם התואר 'מרפא', המ"ם היא מוספית; בשמות הפועל 'למצוא' ו-'לשמור' המ"ם היא שורשית)

ב. (1) + (2)

I. 2 (מְפָרֵי) – בגזרת חסרי פ"נ התחילית מנוקדת כמו בשלמים (השווה: מְלַבֵּשִׁים)

II. 3 (נִקְחָדוֹת) – אין סיבה לדגש קל ב-כי (אינה בראש מילה ואינה אחרי שווא נח)

III. 6 (נִרְאָה) – צורות ההווה של נחי לי"ה בצליל E (כלומר מנוקדת בסגול, השווה: נדָמָה, משתָּנָה)

שאלה מספר 16

א.

(1) בסיס + צורן סופי

(2) שאילה מלעז

(3) נגר, רפד, חייט, שען, יועץ

(4) סנדלר

(5) סטייליסט

ב.

(1) יחצנית – Xית; פזמונאי – Xאי

(2) יחצנית – סיומת לציון נקבה; פזמונאי – סיומת לציון בעל מקצוע

שאלה מספר 17

.א.

(1) בבניין קל : פגישות, שיבה ; בבניין הפעיל : השקעות, השמה ; בבניין פיעל : שרות, בילוי

(2) בניין נפעל

(3) שיבה – נחי עי"ו ; השמה – נחי עי"ו ; בילוי – נחי לי"ה

.ב.

(1) שם תואר

(2) ישן

(3) בסיס + צורן סופי